

Landelijk Kader Forensische Diagnostiek in de Jeugdzorg

Richtlijnen en afspraken ten aanzien van de inhoud, organisatie, financiering en wet- & regelgeving

Eindversie
Almere, 29 juli 2002

Inhoud

Inleiding	3
Achtergrond	3
Leeswijzer	3
Aanleiding	4
Doel van het kader	5
Voor wie en vanaf wanneer geldt het kader	5
1 Inhoud van Forensische Diagnostiek voor jeugdigen	7
Definitie FDJ	7
Reguliere diagnostiek	7
Forensische diagnostiek	7
Producten van FDJ	8
Output van forensische diagnostiek	8
Onderzoeksvarianten	10
Criteria aan FDJ	11
Strafrecht	12
Civielrecht	13
Proceseisen en -criteria	14
2 Organisatie: verantwoordelijkheden en taken ketenpartners	15
Organisatiemodel keten	15
Verantwoordelijkheden en taken per ketenpartner (inclusief beleid)	16
Openbaar Ministerie (OM) en Zittende Magistratuur (ZM)	16
GVI	17
Raad voor de Kinderbescherming (RvdK)	18
Dienst Forensische Diagnostiek Jeugdigen (DFDJ)	20
Inspectie	21
Bureau Jeugdzorg	21
Ouders en advocaten	21
Politie	21
Justitie: DGPJS	22
VWS	22
Besturing	22
Beleid	22

Financiering	24
3 Geldende regels	25
Overzicht geldende W&R voor FDJ	25
4 Omgangsafspraken t.a.v. het kader FDJ (spelregels)	27
5 Overzicht bijlagen	28
A: Handreiking wegingsinstrument noodzaak en soort Pro Justitia	
B: Managementinformatie	
C: Format vraagstelling strafrecht en rapportage strafrecht	
D: Criteria aan de forensische strafrechtelijk rapporteur	
E: Handreiking bepaling noodzaak civielrechtelijk forensische diagnostiek	
F: Criteria aan de forensisch civielrechtelijke rapporteur	
G: Format vraagstelling civielrechtelijke forensische diagnostiek	
H: Format rapportage civielrechtelijke forensische diagnostiek	
I: Procesbeschrijvingen forensische diagnostiek voor jeugdigen	

Inleiding

Achtergrond

001 Voor u ligt het Landelijk Kader Forensische Diagnostiek in de Jeugdzorg (FDJ), waarin de richtlijnen en afspraken staan die zijn gemaakt over de inhoud, organisatie, financiering en wet- & regelgeving van forensische diagnostiek voor jeugdigen.

002 Voor de totstandkoming van het kader waren diverse regelingen en richtlijnen van kracht die betrekking hadden op (forensische) diagnostiek. Soms waren deze regelingen tegenstrijdig. Met het Landelijk Kader FDJ is er één kader gekomen dat van toepassing is voor de forensische diagnostiek voor jeugdigen. De richtlijnen voor het (laten) verrichten van extern onderzoek komen met het kader te vervallen.

003 Middels diverse projecten zijn deelaspecten van de problematiek onderzocht:-

- (a) zo heeft de werkgroep CORONA gewerkt aan een oplossing voor de problematiek rondom samenwerking en samenhang tussen de sectoren jeugdbescherming en jeugd-GGZ¹;
- (b) is er een rapport Pro Justitia Rapportage JJI opgesteld, waarin aanbevelingen worden gedaan ten behoeve van de verbetering van de kwaliteit en doelmatige inzet van de pro justitia rapportage²;
- (c) is er een evaluatieonderzoek gedaan naar de werkbaarheid van de 'richtlijnen voor het (laten) verrichten van extern onderzoek civielrechtelijke forensisch diagnostische rapportages³;

004 Forensische diagnostiek in de jeugdzorg bouwt deels voort op de bevindingen van bovenstaande onderzoeken.

Leeswijzer

005 Het Landelijk Kader is als volgt opgebouwd:-

---

¹ Forensische diagnostiek, een zorg voor de jeugdzorg, Werkgroep Corona, Den Haag, februari 1997

² Rapport Pro Justitia rapportage JJI, Ministerie van Justitie, Dienst Justitiële Inrichtingen, Den Haag, februari 2001

³ Richtlijnen voor het (laten) verrichten van extern onderzoek, een evaluatie -onderzoek, B&A groep, Den Haag, 10 november 1999

- (a) in hoofdstuk 1 wordt forensische diagnostiek afgebakend en worden de criteria aan proces, actoren en producten aangegeven;
- (b) in hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de organisatie van forensische diagnostiek voor jeugdigen (inclusief besturing en financiering);
- (c) in hoofdstuk 3 wordt een overzicht gegeven van de geldende wet- en regelgeving voor forensische diagnostiek voor jeugdigen;
- (d) in hoofdstuk 4 staan de overige afspraken die van toepassing zijn;
- (e) de bijlagen van het landelijk kader FDJ bevatten de ontwikkelde instrumenten die gehanteerd dienen te worden (format aanvraag onderzoek en format rapportage) en een verdere uitwerking van onderdelen van het kader zoals de procesbeschrijvingen en de managementinformatie die opgeleverd dient te worden. Tevens zijn in de bijlagen de hulpmiddelen opgenomen die als handreiking dienen bij het maken van de keuze om weloverwogen onderzoek aan te vragen. De bijlagen zijn daarmee essentieel voor de nieuwe werkwijze binnen de forensische diagnostiek voor jeugdigen.

006 In de documenten met betrekking tot het project FDJ worden een aantal afkortingen gebruikt die sterk op elkaar lijken. Ze worden als volgt gehanteerd:-

- (a) FDJ = Forensische Diagnostiek in de Jeugdzorg:-
  - (i) Het Kader FDJ (inhoudelijk einddocument);
  - (ii) Het Implementatieplan FDJ.
- (b) FPD/FDJ of Implementatietraject = het project dat volgt om de implementatie van het Kader FDJ vorm te geven;
- (c) DFDJ = Dienst Forensische Diagnostiek Jeugdzorg, het onderdeel Jeugd van de FPD dat de borgende functies gaat vervullen (adviseren, bemiddelen en toetsen kwaliteit);
- (d) FPD = Forensisch Psychiatrische Dienst (waarin de DFDJ wordt ondergebracht).

Aanleiding

007 De forensische diagnostiek voor jeugdigen heeft te kampen met een aantal problemen. Ten eerste wordt de doelmatige aanvraag, de kwaliteit en de tijdigheid van de rapportages niet voldoende geborgd. Ten tweede is de manier waarop forensische diagnostiek georganiseerd is sterk verschillend per regio. Dit komt de uniformiteit en rechtsgelijkheid in Nederland niet ten goede.

008 De financiering van forensische diagnostiek is niet transparant geregeld. Onduidelijk is hoeveel geld er aan uitgegeven wordt en door wie. Ook bestaat het idee dat de hoogte van de vergoeding te laag is. Met het Landelijk Kader FDJ is er een nieuw financieringsmodel gekomen dat eenvoudig is en transparantie biedt. Tevens is er op termijn inzicht in de werkelijke kosten van forensische diagnostiek en kan daarmee bepaald worden of de vergoeding voldoet of te laag is zoals door sommigen wordt aangegeven.

Doel van het kader

009 Het landelijk kader FDJ dient bij te dragen aan een verbetering van de kwaliteit en tijdigheid van forensisch diagnostische rapportages voor jeugdigen, door middel van een duidelijke verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de betrokken ketenpartners en duidelijke kwaliteitscriteria.

010 Het Landelijk Kader geeft een afbakening van forensische diagnostiek aan en er zijn criteria opgesteld waaraan het proces, de actoren en de producten van FDJ dienen te voldoen.

011 Verder is bepaald hoe forensische diagnostiek voor jeugdigen is georganiseerd. Wie waarvoor verantwoordelijk is en hoe een en ander aangestuurd wordt.

012 Om het kader goed te kunnen laten werken zijn er nog een aantal ontwikkelactiviteiten rond financiering en wet- en regelgeving noodzakelijk. Hiervoor wordt verwezen naar het implementatieplan FDJ. Op basis van deze ontwikkelactiviteiten zal het Kader FDJ eventueel aangepast moeten worden.

Voor wie en vanaf wanneer geldt het kader

013 Het landelijk kader FDJ is van kracht per 01 januari 2004.

014 Het kader is van toepassing op:-

- (a) Justitie (DGPJS)
- (b) RvdK
- (c) GVI
- (d) FPD/FDJ
- (e) OvJ/Rechter

- (f) Uitvoerders van FDJ (o.a. FORA, andere onderzoeksbureaus, JIJ's, intern gedragsdeskundig onderzoek door de RvdK, zelfstandige onderzoekers, BJZ als uitvoerder van FD).

015 Bovengenoemde spelers hebben zich verplicht zich aan de regels en afspraken in dit kader te houden. Er dient gewerkt te worden met de landelijke formats voor de aanvraag en de rapportage. Indien er in het kader sprake is van een handreiking of een advies, dan is het gebruik niet verplicht. Wel wordt het ten zeerste aanbevolen om met de handreikingen te werken.

016 Verder is dit kader van belang voor bureau jeugdzorg (BJZ) als aanvrager van FD, VWS en de Provincie. Zij zijn vooralsnog niet verplicht om via het kader te werken, wel wordt aangeraden om zoveel mogelijk in lijn met het kader te werken, zodat kwaliteit, tijdigheid en rechtsgelijkheid zoveel mogelijk gewaarborgd worden.

017 Advocaten, cliënt of cliëntsysteem kunnen gebruik maken van een onderzoeker die geregistreerd staat in het (openbare) FDJ-register, maar het staat hen in principe vrij een andere weg te volgen. Zij kunnen geen beroep doen op de borgende functies van de DFDJ.

1 Inhoud van Forensische Diagnostiek voor jeugdigen

Definitie FDJ

Reguliere diagnostiek

101 Reguliere diagnostiek is het volgens methodische principes onderzoeken van de aard en de oorzaak van de eventuele stoornis of problematiek van de onderzochte (jeugdige en zijn cliëntsysteem), waarmee de (gedragswetenschappelijke of psychiatrische) vraagstelling beantwoord kan worden. De onderzoeksgegevens kunnen gebruikt worden om de eventuele hulpvraag, de problematiek en de daarmee samenhangende factoren, alsook de aangrijpingspunten voor een mogelijke therapeutische oplossing in zinvol en oorzakelijk onderling verband te brengen.

Forensische diagnostiek

102 Forensische diagnostiek omvat dezelfde methoden, maar is gericht op een ander doel. Forensische diagnostiek is diagnostiek ten behoeve van een justitiële beslissing, waarvan de uitkomst op de een of andere manier ter toetsing van een rechtelijke instantie kan komen. Het is diagnostiek die gepaard gaat met voorlichting en advisering van de rechter, ook in het kader van begeleiding en behandeling, zowel ten aanzien van strafrecht, civiel recht, administratief recht, als ook gezondheidsrecht.

103 De volgende situaties worden in het Landelijk Kader FDJ nader onderscheiden:-

- (a) in het kader van jeugdstrafrecht;
- (b) in het kader van een civielrechtelijke maatregel van kinderscherming;
- (c) in het kader van een rechterlijke beslissing inzake gezagsvoorziening en omgangsregeling na scheiding;
- (d) een contra-expertise of second opinion in het kader van a, b of c.

104 De interne forensische diagnostiek van BJZ valt vooralsnog buiten het kader. Wel wordt aanbevolen om dezelfde kwaliteitsstandaarden voor deze diagnostiek te hanteren en dit te laten borgen.

Producten van FDJ⁴

- 105 De volgende producten vallen binnen dit kader onder forensische diagnostiek:-
- (a) in strafrechtelijk kader:-
gedragsdeskundige component van een vervolgonderzoek Raad,
Pro Justitia rapportage (aangevraagd door de RC/ OvJ of kinderrechter,
gedragsdeskundig onderzoek in opdracht van de RvdK.
  - (b) in civielrechtelijk kader:-
gedragsdeskundige component van het Raadsonderzoek,
gedragsdeskundig onderzoek aangevraagd door GVI, RvdK of (kinder)rechter.

Output van forensische diagnostiek

- 106 De output van forensische diagnostiek bestaat uit de volgende producten:-
- a. Pro Justitia rapportage
  - b. gedragsdeskundig onderzoek in opdracht van de RvdK binnen strafrechtelijk kader
  - c. gedragsdeskundig onderzoek in opdracht van de RvdK of GVI in civielrechtelijk kader

Pro Justitia rapportage

- 107 De pro justitia rapportage kan als output hebben:-
- (a) psychiatrische en/of psychologische voorlichting over de persoon van de verdachte;
  - (b) diagnostiek betreffende de aanwezigheid van een ziekelijke stoornis en/of gebrekkige ontwikkeling van de geestvermogens;
  - (c) uitspraken en uitleg over het eventuele verband tussen een aangetroffen gebrekkige ontwikkeling en/of ziekelijke stoornis en het ten laste gelegde;
  - (d) een ‘zorg’-taxatie en ontwikkelingsprognose;
  - (e) een ‘risico’-taxatie en gevaarsprognose;
  - (f) een advies over een eventueel binnen een juridisch kader te treffen zorg- en beveiligingsarrangement.

---

⁴ Er zijn ook producten die kunnen leiden tot forensische diagnostiek maar die het zelf niet zijn: Basisonderzoek RvdK; Plan van Aanpak Leerplicht; Milieucomponent vervolgonderzoek RvdK/ Jeugdreclassering; Hulpverleningsplan BJZ; Verlengingsrapportage OTS; Milieuonderzoek binnen een Raadsonderzoek.

Gedragdeskundig onderzoek in opdracht van de RvdK binnen strafrechtelijk kader

108 Het gedragdeskundig onderzoek in opdracht van de RvdK in jeugdstrafzaken kan als output hebben:-

- (a) pedagogische en/of psychologische en/of psychiatrische voorlichting over de persoon van de verdachte;
- (b) diagnostiek betreffende een eventuele niet leeftijdsadequate ontwikkeling van de jeugdige en/of stoornis;
- (c) uitspraken en uitleg over het eventuele verband tussen een aangetroffen gebrekkige ontwikkeling en/of ziekelijke stoornis en het ten laste gelegde;
- (d) een ‘zorg’-taxatie en ontwikkelingsprognose van de jeugdige;
- (e) een ‘pedagogische’-taxatie van de ouders, in relatie tot de (aangetroffen problematiek van de) jeugdige;
- (f) een advies m.b.t. strafrechtelijke afdoening en/of noodzakelijke hulpverlening aan/behandeling van de jeugdige en zijn ouder(s).

Gedragdeskundig onderzoek in opdracht van RvdK of GVI in civielrechtelijk kader

109 Gedragdeskundig onderzoek in civielrechtelijk kader in opdracht van de RvdK of GVI kan als output hebben:-

a. Beschermingszaken

- (a) pedagogische en/of psychologische en/of psychiatrische beschrijving van de persoon van de jeugdige;
- (b) diagnostiek betreffende een eventuele niet leeftijdsadequate ontwikkeling van de jeugdige en/of stoornis;
- (c) een taxatie van de pedagogische mogelijkheden van de ouders/verzorgers in relatie tot de eventuele aangetroffen problematiek van de jeugdige;
- (d) een ‘zorg’-taxatie en ontwikkelingsprognose van de jeugdige;
- (e) een ‘pedagogische’-taxatie van de ouders, indien van toepassing in relatie tot eventuele psychische en/of psychiatrische problematiek van de ouders;
- (f) een advies over noodzakelijke hulpverlening aan/behandeling van de jeugdige en zijn ouders.

b. Scheiding- en omgangzaken

- (a) pedagogische en/of psychologische en/of psychiatrische beschrijving van de persoon van de jeugdige;

- diagnostiek betreffende een eventuele niet leeftijdsadequate ontwikkeling van de jeugdige en/of stoornis;
- (b) een taxatie van de pedagogische mogelijkheden van de verzorgende en de niet-verzorgende ouder in relatie tot de eventuele aangetroffen problematiek van de jeugdige;
  - (c) een ‘pedagogische’-taxatie van de ouders, in relatie tot eventuele psychische en/of psychiatrische problematiek van de ouders;
  - (d) een advies (gepaard met voorwaarden, indicaties en contra-indicaties) over een (proef)omgangsregeling tussen jeugdigen en niet-verzorgende ouder.

Onderzoeksvarianten

Pro justitia rapportage

- 110 Het gedragsdeskundig onderzoek pro justitia kent meerdere varianten:-
- (a) enkelvoudig psychologisch onderzoek;
  - (b) enkelvoudig psychiatrisch onderzoek;
  - (c) multidisciplinair onderzoek van psycholoog⁵ en psychiater;
  - (d) triple-onderzoek, d.w.z. een multidisciplinair plus uitgebreid milieuonderzoek door raadsmedewerker;
  - (e) de voorgaande ambulant uitgevoerde varianten aangevuld met gedragsobservatie door de JJI;
  - (f) multidisciplinair residentieel onderzoek door de JJI;
  - (g) klinische observatie (NB kan alleen besloten worden door RC na consultatie van één of meer gedragsdeskundigen en als de betrokkene 16 jaar of ouder is).

Civielrechtelijk forensisch diagnostisch onderzoek

- 111 Een gedragsdeskundig onderzoek in civielrechtelijk kader kent tevens meerdere varianten:-
- (a) enkelvoudig:-
psychologisch / orthopedagogisch;
psychiatrisch;
  - (b) multidisciplinair ambulant (combinatie van bovenstaande vormen + evt. medisch hulponderzoek);
  - (c) multidisciplinair klinisch (door Jeugd Forensisch Psychiatrische Kliniek (FPK));
  - (d) multidisciplinair residentieel (door JJI)⁶;
  - (e) ambulant + klinische gedragsobservatie (door JJI of Jeugd FPK).

---

⁵ Inclusief orthopedagoog. Zie ook criteria onderzoeker strafrecht in bijlagen

⁶ Mits voorzien van een verblijfstitel

Zowel binnen strafrechtelijk als binnen civielrechtelijk kader

- 112 Deze soorten onderzoek kunnen ingezet worden als:-
- (a) een regulier forensisch diagnostisch onderzoek;
  - (b) een second-opinion: een verzoek om de test- en onderzoeksgegevens vanuit het eerste onderzoek te overleggen aan een tweede (extern) deskundige die dezelfde discipline vertegenwoordigt als de eerste deskundige, en die (opnieuw) de bestaande gegevens interpreteert en daarover rapporteert;
  - (c) een aanvullend onderzoek: een verzoek om aanvullend onderzoek op het onderzoek van de eerste (extern) deskundige, door een deskundige die een andere discipline/specialisme vertegenwoordigt. Te denken valt aan een psychiatrisch onderzoek volgend op een psychologisch onderzoek;
  - (d) een contra-expertise⁷: een verzoek om de vraagstelling opnieuw voor te leggen aan een extern deskundige die dezelfde discipline vertegenwoordigt als de eerste (extern) deskundige, en die dezelfde vraagstelling opnieuw onderzoekt.

Criteria aan FDJ

113 Om te zorgen dat de kwaliteit en uniformiteit van de forensisch diagnostische rapportages en rechtsgelijkheid geborgd worden, zijn er criteria opgesteld voor de diverse stappen in het proces. Deze criteria zijn bindend en er moet binnen de forensische diagnostiek voor jeugdigen dan ook volgens deze criteria gewerkt worden.

- 114 Voor strafrechtelijk en civielrechtelijk kader zijn criteria ontwikkeld voor:-
- (a) noodzaak onderzoek;
  - (b) soort onderzoek (alleen binnen strafrechtelijk kader);
  - (c) uniforme vraagstelling;
  - (d) criteria aan de rapportage;
  - (e) criteria aan de rapporteur.

---

⁷ Art 810a Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Stb. 1994, 570)

Strafrecht

Noodzaak onderzoek

115 Een onderzoek dient alleen aangevraagd te worden als het daadwerkelijk meerwaarde zal opleveren en zal bijdragen aan een gewogen Justitiële beslissing. Om dit te kunnen bepalen dient een afweging gemaakt te worden ten aanzien van de elementen strafbaar feit, kenmerken delict-as, recidive kenmerken, persoons-as, strafrechtelijke opties en de opportuniteit/utiliteit van een forensisch diagnostisch onderzoek. In bijlage A is een instrument toegevoegd om deze afweging te kunnen maken. Het betreft een handreiking, het is niet verplicht om het instrument te gebruiken. De aanvrager is echter wel verplicht om zijn afweging met betrekking tot de noodzaak van de aanvraag in het aanvraagdocument aan te geven.

Soort onderzoek

116 Aangezien forensisch diagnostisch onderzoek een schaars goed is, dient er een goede afweging gemaakt te worden voor het soort onderzoek. Residentieel onderzoek is alleen op bepaalde indicaties noodzakelijk en moet meerwaarde hebben boven ambulant onderzoek. Er dient alleen residentieel onderzoek aangevraagd te worden als dit daadwerkelijk noodzakelijk is voor de justitiële besluitvorming. Een beslisboom is bijgevoegd bijlage in A. Dit is een handreiking, de beslisboom hoeft niet gevolgd te worden, de keuze voor een bepaald soort onderzoek dient echter wel in de aanvraag gemotiveerd te worden.

Uniforme vraagstelling

117 Landelijk dient gewerkt te worden met een uniforme vraagstelling. De vragen dienen gedragsdeskundig gericht te zijn en de justitiële besluitvorming te ondersteunen. Het format volgens welke gewerkt dient te worden is bijgevoegd als bijlage C.

Uniforme rapportage

118 Landelijk dient gewerkt te worden volgens een zelfde rapportageformat. Het format is toegevoegd als bijlage C.

Criteria aan de rapporteur

119 Rapporteurs die forensisch strafrechtelijk onderzoek doen dienen te voldoen aan de criteria voor forensische strafrechtelijke rapporteurs. Indien een rapporteur nog niet aan de criteria voldoet, dient dit in overleg met de opdrachtgever geborgd te worden (middels supervisie en medeverantwoordelijkheid van een senior rapporteur). De criteria zijn bijgevoegd als bijlage D.

Civilrecht

Noodzaak onderzoek

120 Aangezien forensisch diagnostisch onderzoek een schaars goed is, dient er een goede afweging gemaakt te worden voor het soort onderzoek. Een forensisch diagnostisch onderzoek dient in civielrechtelijk kader alleen aangevraagd te worden als het daadwerkelijk meerwaarde zal opleveren en zal bijdragen aan een gewogen justitiële beslissing. Een handreiking om dit te bepalen is bijgevoegd als bijlage E. Het instrument hoeft niet verplicht gevolgd te worden. De aanvrager is echter wel verplicht om zijn afweging met betrekking tot de noodzaak van de aanvraag in het aanvraagdocument aan te geven.

Uniforme vraagstelling

121 De vraagstelling voor forensische diagnostiek binnen civielrechtelijk kader dient van gedragsdeskundige aard te zijn en dient de justitiële besluitvorming te ondersteunen. Het dient logisch te volgen uit de probleemanalyse die op basis van de voorinformatie is gemaakt. Het format dat bij de aanvraag van civielrechtelijk onderzoek gebruikt dient te worden is bijgevoegd als bijlage G.

Uniforme rapportage

122 De rapportage dient opgesteld te worden volgens een vast format. Dit format is bijgevoegd als bijlage H.

Criteria aan de rapporteur

123 Rapporteurs die civielrechtelijk forensisch onderzoek doen dienen te voldoen aan de criteria voor forensische civielrechtelijke rapporteurs. Indien een rapporteur nog niet aan de criteria voldoet, dient dit in overleg met de opdrachtgever geborgd te worden (middels supervisie en medeverantwoordelijkheid van een senior rapporteur). De criteria zijn bijgevoegd als bijlage F.

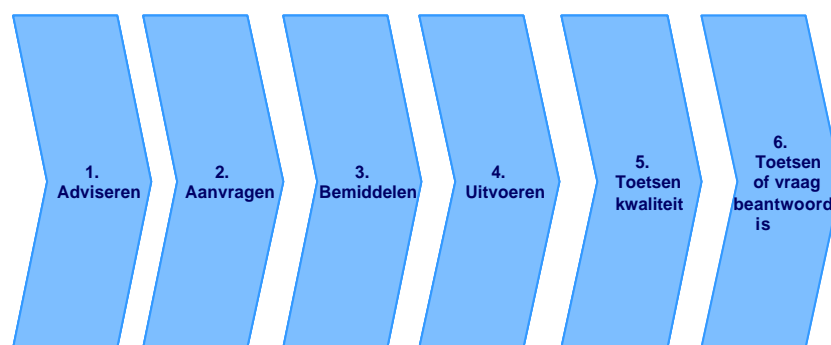
Proceseisen en -criteria

124 Voor de eisen waar het proces aan dient te voldoen voor zowel strafrechtelijke als civielrechtelijke diagnostiek wordt verwezen naar de procesbeschrijvingen van FDJ die zijn bijgevoegd als bijlage I.

2 Organisatie: verantwoordelijkheden en taken ketenpartners

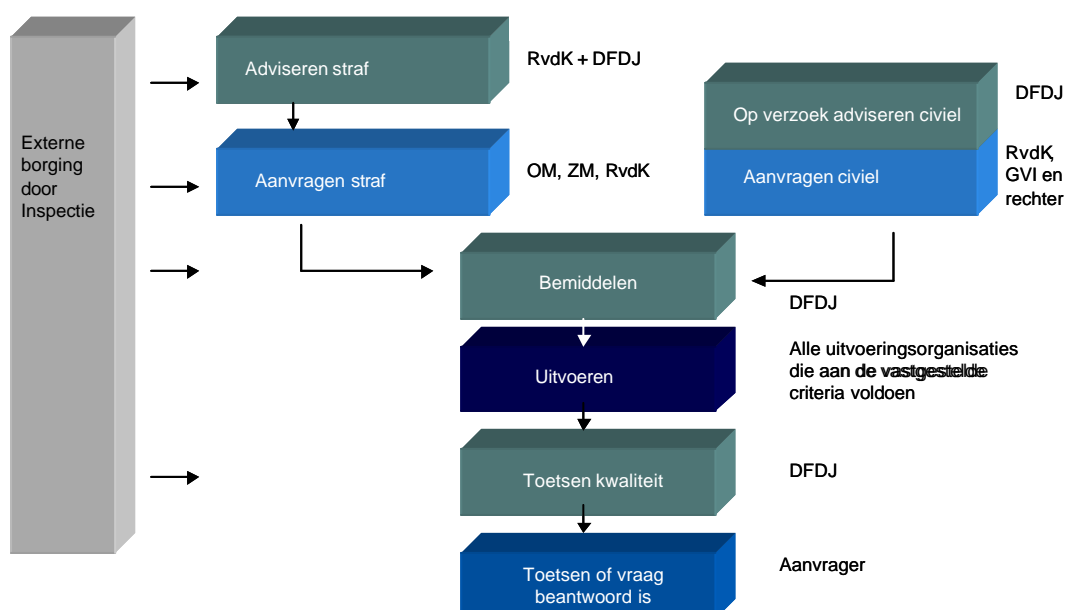
201 Het hoofdproces van forensische diagnostiek voor jeugdigen bestaat uit zes stappen. Aan deze hoofdstappen zijn verantwoordelijke spelers en hun taken gekoppeld. In bijlage I zijn de hoofdstappen verder uitgewerkt in procesbeschrijvingen, waarin de activiteiten beschreven staan die uitgevoerd dienen te worden.

202 Het hoofdproces van forensische diagnostiek bestaat voor zowel strafrechtelijke als ook civielrechtelijke diagnostiek in abstractie uit de volgende stappen:-

Organisatiemodel keten

203 De stappen moeten als volgt georganiseerd zijn:-

Verantwoordelijkheden en taken per ketenpartner (inclusief beleid)

204 De taken en verantwoordelijkheden zijn dieper uitgewerkt in de procesbeschrijvingen, waarin ook de activiteiten staan beschreven. Ze zijn in bijlage I toegevoegd. In deze paragraaf zijn de verantwoordelijkheden op hoofdlijnen beschreven.

Openbaar Ministerie (OM) en Zittende Magistratuur (ZM)

Aanvragen Pro Justitia rapportage

205 Aanvragen van de Pro Justitia rapportage (strafrecht) is voorbehouden aan OM en ZM.

206 Aanvragen betekent:-

- (a) bepalen dat het onderzoek uitgevoerd dient te worden;
- (b) aangeven wat voor soort onderzoek noodzakelijk is;
- (c) welke vragen beantwoord dienen te worden.

207 Belangrijke aandachtspunten bij het aanvragen zijn:-

- (a) OM/ZM krijgen vooraf advies van de RvdK of de FPD/DFDJ over de noodzaak van een aanvraag, het soort onderzoek en de vraagstelling;
- (b) men kan gebruik maken van het weginginstrument ‘rechtspleger’ om de afweging te maken of een aanvraag noodzakelijk is;
- (c) men kan gebruik maken van de beslisboom ‘soort onderzoek’ om een keuze te maken welk soort onderzoek aangevraagd dient te worden;
- (d) de aanvraag wordt ingediend middels een standaardaanvraagformulier inclusief standaard vragenlijst;
- (e) de aanvraag verloopt via de DFDJ, niet rechtstreeks.

Aanvragen civiele rapportage

208 De rechter kan binnen het civielrechtelijke kader forensisch diagnostisch onderzoek aanvragen, dit komt echter sporadisch voor, aangezien de rechter dit in de meeste gevallen aan de RvdK overlaat.

209 Het aanvragen van de civiele rapportage betekent:-

- (a) het beslissen over de noodzaak van de aanvraag;
- (b) het soort onderzoek;
- (c) de vraagstelling.

- 210 Belangrijke aandachtspunten bij het aanvragen van de civiele rapportage zijn:-
- (a) de rechter kan desgevraagd advies krijgen van de DFDJ over de noodzaak van het onderzoek, het soort onderzoek en de vraagstelling;
  - (b) de rechter kan gebruik maken van het weginginstrument ‘noodzaak aanvraag civielrechtelijke rapportage’;
  - (c) de aanvraag dient te geschieden via het standaardaanvraagformulier inclusief standaard vragenlijst;
  - (d) de aanvraag verloopt via de DFDJ, niet rechtstreeks.

Toetsen of de vraag beantwoord is

- 211 Als aanvrager toetst het OM/ ZM of de vraag beantwoord is. Belangrijke punten hierbij zijn:-
- (a) de rapportage is op kwaliteit beoordeeld door de DFDJ alvorens deze bij de aanvrager terugkomt;
  - (b) de aanvrager bepaalt of er eventuele vervolgstappen nodig zijn (extra vragen, nieuw onderzoek ed.).

GVI

- 212 Op het moment dat de Wet op de Jeugdzorg van kracht wordt, is het kader vooralsnog niet verplicht van toepassing op de GVI-taak van de Bureaus Jeugdzorg.

Aanvragen civielrechtelijk forensisch diagnostisch onderzoek

- 213 In het kader van civielrecht heeft de gezinsvoogdij instelling (GVI) de mogelijkheid om forensisch diagnostisch onderzoek aan te vragen ten behoeve van een justitiële beslissing. De GVI kan hierbij zelf bepalen of er advies van de DFDJ nodig is bij de aanvraag.

- 214 Onder aanvragen wordt verstaan:-
- (a) het beslissen over de noodzaak van onderzoek;
  - (b) het soort onderzoek;
  - (c) de vraagstelling.
- 215 Belangrijke punten bij de aanvraag van civielrechtelijk onderzoek door de GVI zijn:-
- (a) de GVI kan desgevraagd advies krijgen van de DFDJ over de noodzaak van onderzoek, soort onderzoek en vraagstelling;
  - (b) de GVI kan gebruik maken van het weginginstrument om te bepalen of een rapportage noodzakelijk is;
  - (c) de aanvraag geschiedt via het standaardaanvraagformulier civielrecht inclusief vraagstelling;
  - (d) de aanvraag verloopt via de DFDJ.

Uitvoeren civielrechtelijk onderzoek

216 Gedragsdeskundig onderzoek uitgevoerd door gedragsdeskundigen van de RvdK zelf dient te voldoen aan de kwaliteitseisen uit het kader FDJ. Tevens dienen de standaardformulieren gebruikt te worden. Voor de kwaliteitsborging van de forensisch diagnostische rapportages door gedragsdeskundigen van de GVI wordt aansluiting gezocht bij het kader FDJ.

Raad voor de Kinderbescherming (RvdK)

Adviseur in het kader van strafrecht

217 De RvdK geeft gevraagd en ongevraagd advies aan OM en ZM over de noodzaak van een rapportage, het soort rapportage en de vraagstelling. Indien de RvdK dit noodzakelijk acht, overlegt de RvdK met de DFDJ alvorens tot een advies te komen.

- 218 Belangrijke punten bij de advisering zijn:-
- (a) de RvdK is ervoor verantwoordelijk dat OM / ZM vooraf een advies krijgt;
  - (b) de RvdK kan gebruik maken van het weginginstrument adviesgevers;
  - (c) de RvdK bepaalt of overleg met de DFDJ vooraf noodzakelijk is (indicatieoverleg).

Aanvrager in het kader van strafrecht

219 Hoewel de aanvraag van de pro justitia rapportage is voorbehouden aan OM en ZM, heeft de RvdK de mogelijkheid om onderzoek aan te vragen in strafrechtelijk kader als OM en ZM besluiten dit niet te doen. Het komt in de praktijk echter weinig voor.

Aanvrager in het kader van civielrecht

220 Indien de RvdK bij civielrecht een onderzoek aanvraagt, kan de RvdK zelf bepalen of er advies gewenst is.

221 Aanvragen betekent:-

- (a) beslissen over de noodzaak van het onderzoek;
- (b) het soort onderzoek;
- (c) de vraagstelling.

222 Belangrijke punten bij het aanvragen van civielrechtelijk onderzoek:-

- (a) De RvdK kan desgevraagd advies krijgen van de DFDJ over de noodzaak van onderzoek, soort onderzoek en vraagstelling;
- (b) de RvdK kan gebruik maken van het weginginstrument ‘noodzaak civielrechtelijke rapportage’;
- (c) de RvdK dient gebruik te maken van het standaardaanvraagformulier civielrechtelijke rapportage inclusief vragenlijst;
- (d) de aanvraag verloopt via de DFDJ.

Uitvoeren van civielrechtelijk onderzoek

223 Gedragsdeskundig onderzoek uitgevoerd door gedragsdeskundigen van de RvdK zelf dient te voldoen aan de kwaliteitseisen van het kader FDJ. Tevens dienen de standaardformulieren gebruikt te worden. Voor de kwaliteitsborging van de forensisch diagnostische rapportages door gedragsdeskundigen van de RvdK wordt aansluiting gezocht bij het kader FDJ.

Dienst Forensische Diagnostiek Jeugdigen (DFDJ)

Adviseren in strafrechtelijk kader

224 Op verzoek van de RvdK adviseert de DFDJ (in het indicatieoverleg) over de noodzaak van strafrechtelijke rapportages, het soort onderzoek en de vraagstelling. Tevens kan de officier van Justitie de DFDJ verzoeken om een zorgconsult uit te voeren. Op grond van de bevindingen voortkomend uit dit zorgconsult kan de DFDJ aan de Officier van Justitie dan wel Rechter Commissaris adviseren over de noodzaak van strafrechtelijk forensisch diagnostische rapportages.

Adviseren in civielrechtelijk kader

225 Op verzoek van de RvdK, GVI of Rechter adviseert de DFDJ over de noodzaak van civielrechtelijk onderzoek, soort onderzoek en vraagstelling.

Bemiddelen in strafrechtelijk en civielrechtelijk kader

226 Bemiddelen betekent het matchen tussen vraag en aanbod. De DFDJ zoekt de juiste onderzoeker (of onderzoeksbureau) bij het gevraagde onderzoek.

227 De DFDJ dient alle aanvragen in behandeling te nemen. Het is voor de DFDJ niet mogelijk om een aanvraag die binnen het kader valt te weigeren.

228 Het is de verantwoordelijkheid van de DFDJ om een totaaloverzicht te hebben van uitvoerders in de regio. De DFDJ dient op de hoogte te zijn van de uitvoeringsmogelijkheden (capaciteit en deskundigheid) van de verschillende uitvoerders.

Toetsen kwaliteit

229 De DFDJ toetst de rapportage op volledigheid en consistentie van de rapportage. De toets richt zich niet op de juistheid van de onderzoeksresultaten. Dit blijft de verantwoordelijkheid van de desbetreffende onderzoeker.

Betaling faciliteiten

230 Met de oplevering van de rapportage stuurt DFDJ de rekening naar de aanvrager.

Ontwikkeltaken

231 De DFDJ is verantwoordelijk voor de (ontwikkeling van) de opleidingen van de forensische rapporteurs en de instrumentontwikkeling voor FDJ, zowel voor strafrecht als ook voor civielrecht. Mogelijke andere taken dienen nader bepaald te worden.

Inspectie⁸

232 De inspectie is onafhankelijk. De inspectie toetst steekproefsgewijs en rapporteert aan de Directeur Generaal. In principe toetst de inspectie de werking van het borgingssysteem dat is ingesteld met de adviserende, bemiddelende en kwaliteitscontroleerende functies. De inspectie controleert primair de taakuitoefening van de DFDJ, om een uitspraak te kunnen doen over:-

- (a) kwaliteit en tijdigheid van de rapportages;
- (b) kwaliteit van de rapporteurs;
- (c) taakuitoefening DFDJ.

Bureau Jeugdzorg

233 Vooralsnog is het kader niet van toepassing op de bureaus jeugdzorg. Wel worden de bureaus gestimuleerd om zo veel mogelijk volgens het kader te werken. Indien zij gebruik wensen te maken van de diensten van de DFDJ zullen zij specifieke afspraken over de productie en de betaling dienen te maken.

Ouders en advocaten

234 Ouders en advocaten hebben de mogelijkheid om forensisch onderzoek aan te vragen. Zij dienen dit zelf te bekostigen en vallen buiten het systeem van FDJ⁹. Wel kunnen second opinion onderzoeken en contra-expertises lopen via een verzoek van de rechtbank als neutrale opdrachtgever (en financier). Dan vallen ze wel binnen het kader FDJ.

Politie

235 Politie mag zelf geen forensisch diagnostisch onderzoek aanvragen. Dit kan alleen in opdracht van de rechter.

---

⁸ Onderzocht wordt of dit bij de Inspectie DJI kan worden ondergebracht

⁹ Het register van rapporteurs die voldoen aan de kwaliteitseisen is echter openbaar. Het wordt aangeraden om het onderzoek door een geregistreerde onderzoeker te laten doen

Justitie: DGPJS

236 DGPJS stuurt de keten van FDJ aan. Het beleid voor FDJ wordt door DGPJS bepaald.

VWS

237 VWS draagt bij aan de beleidsontwikkeling van Justitie voor forensische diagnostiek voor jeugdigen en levert een bijdrage aan de afstemming van de Wet op de Jeugdzorg en het kader FDJ.

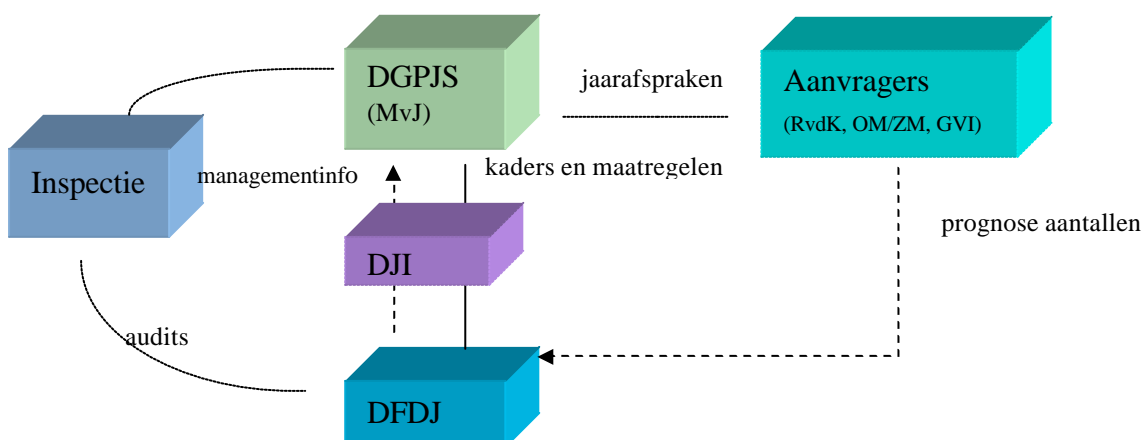
Besturing

238 Om de kwaliteit en tijdigheid van de rapportages te sturen, stuurt DGPJS de keten beleidsmatig en financieel aan.

Beleid

239 Centraal punt is de DFDJ. Justitie, DGPJS, maakt met de aanvragers jaarafspraken over de doelstellingen voor het komende jaar (te verwachten aantallen, de norm ten aanzien van tijdigheid en kwaliteit). De afspraken tussen DGPJS en de aanvragers worden door DGPJS omgezet in kaders voor het komende jaar. Deze kaders zijn bepalend en zijn de uitgangspunten voor de taakuitoefening van de DFDJ. De DFDJ dient de voortgang te monitoren en informeert DGPJS via DJI over de (tussentijdse) resultaten. Steekproefsgewijs levert de inspectie ook informatie ten behoeve van de sturing en beleidsvorming door DGPJS. DGPJS neemt indien gewenst maatregelen naar aanleiding van de geleverde informatie.

240 Schematisch kan dit als volgt weergegeven worden:-

241 Voor de planning- & control cyclus van forensische diagnostiek voor jeugdigen wordt aangesloten bij de reguliere cyclus van Justitie en in het bijzonder zullen de cycli van forensische diagnostiek voor volwassenen en voor jeugd parallel lopen.

242 Een uitwerking van de managementinformatie die ten behoeve van de sturing opgeleverd dient te worden staat in bijlage B.

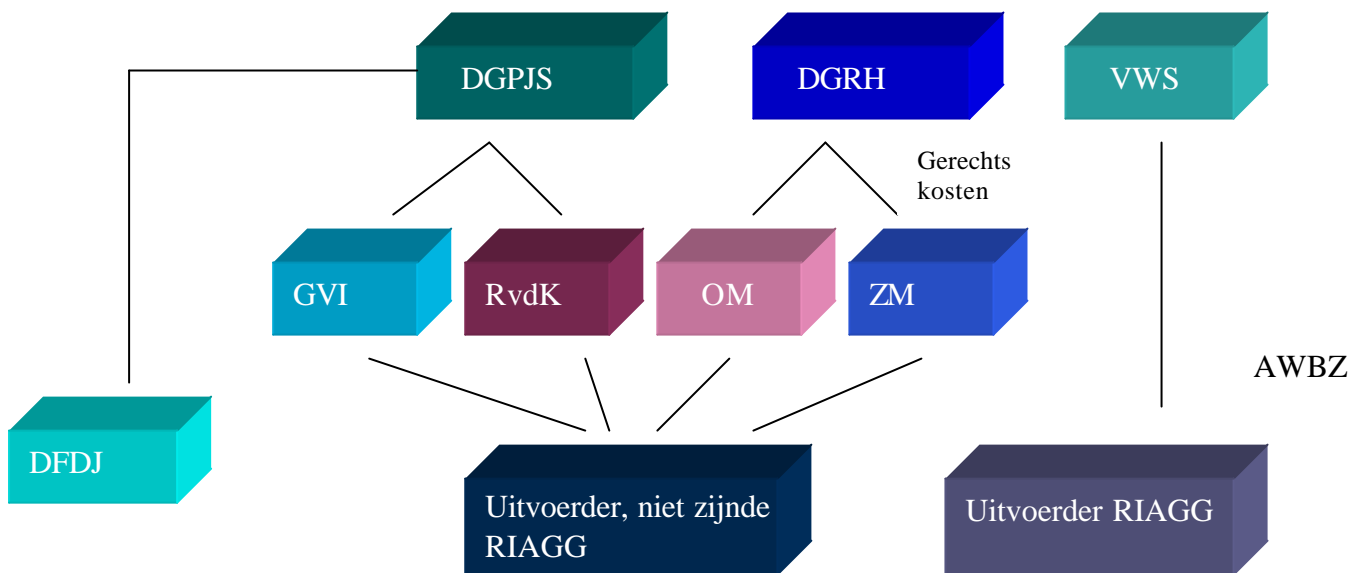
Spelregels

243 Indien onderzoekers of onderzoeksbureaus niet aan de gestelde eisen voldoen, zal de DFDJ in eerste instantie trachten de bureaus in staat te stellen alsnog aan de in bijlage B en F gestelde eisen te voldoen. Blijft een bureau echter in gebreke dan zullen er maatregelen genomen worden:-

- (a) met betrekking tot een geleverde rapportage die niet aan de eisen voldoet kan de DFDJ aan de uitvoerder en de betalende opdrachtgever verduidelijken dat de volledige kostprijs niet geldig is voor het betreffende onderzoek;
- (b) indien een bureau/ onderzoeker meerdere malen onder de gestelde norm levert, zal het bureau/ de onderzoeker van uitvoering uitgesloten worden.

Financiering

244 Het volgende model wordt voor de financiering gehanteerd:-

245 De rapportages FDJ worden betaald door de aanvragers, op basis van een vaste kostprijs. Betalen en genieten liggen hiermee zoveel mogelijk in één hand.

246 De borgende functies die door de DFDJ worden uitgevoerd worden bekostigd vanuit DGPJS. Het budget van de DFDJ wordt vastgesteld op basis van prognoses voor de aantallen rapportages en adviezen voor het komende jaar.

247 De uitgaven dienen te traceren te zijn op het niveau van FDJ. Daartoe dienen de aanvragers de uitgaven aan FDJ te registreren.

248 De DFDJ heeft de taak om met de rapportage de rekening te sturen aan de aanvrager. Daarmee zijn de stappen van kwaliteitsborging en betaling aan elkaar gekoppeld.

3 Geldende regels

301 Dit hoofdstuk van het kader FDJ geeft een overzicht van de geldende wet- en regelgeving voor forensische diagnostiek voor jeugdigen. Voor interpretatie wordt verwezen naar de diverse handboeken die in ontwikkeling zijn.

Overzicht geldende W&R voor FDJ

1. Wetboek van Strafrecht:
  - o.a. Wetsartikel 77 (minderjarige strafrecht), waaronder art. 77s lid 2 en 3
2. Wetboek van Strafvordering
3. Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering:
  - o.a. Art. 810 a
4. Burgerlijk Wetboek:
  - o.a. Boek 1: Titel 13, title 14, art. 254-264
  - Wet op de Geneeskundige Behandelingsovereenkomst (WGBO)
5. Algemene wet Bestuursrecht, inzake het nemen van beslissingen (incl. bezwaar-en beroepsprocedure)
6. AWBZ
7. Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg (Wet BIG)
8. Kwaliteitswet Zorginstellingen
9. Wet Klachtrecht Cliënten Zorgsector
10. Wet Bijzondere Opnemings Psychiatrische Ziekenhuizen (WBOPZ)
11. Wet op de Jeugdhulpverlening:
  - O.a. art. 43, lid 2; overdracht van gegevens mogelijk naar RvdK en de KR
12. Beginselenwet JJI
13. Wet Bescherming Persoonsgegevens
14. Wet Bijzondere Opsporingsbevoegdheden (Wet BOB)
15. Normen 2000 RvdK
16. Beroepscode Nederlands Instituut van Psychologen (NIP)
17. Beroepscode / Richtlijnen NVP
18. Beroepscode Nederlands Vereniging van Pedagogen en Onderwijskundigen (NVO)
19. KNMG Richtlijnen voor het omgaan met gegevens
20. Gedragsregels voor artsen KNMG (Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter bevordering van de Geneeskunst)
21. Richtlijnen omgaan met medische gegevens
22. Beroepscode psychotherapeuten

23. Gedragscode inrichtingspsychologen gevangeniswezen
24. Besluit Klachtbehandeling RvdK
25. Besluit Kwaliteitsregels Jeugdhulpverlening
26. Besluit Kwaliteitsregels GVI
27. Protocolen voor de uitvoering van de Voogdij en Gezinsvoogdij
28. Sector eigen privacyreglement gezinsvoogdij-instellingen
29. Protocol rechtstreekse verzekering (GGZ)
30. Afstemmingsprotocol forensische zorg (GGZ)
31. IOG modelprocedure (GGZ)
32. Richtlijnen voor het (laten) verrichten van extern onderzoek (deze vervallen per 1 januari 2004)
33. Kwaliteitseisen FPD aan psychiatrisch en psychologische rapportage
34. Kwaliteitseisen FPD aan rapporteurs
35. Richtlijnen voor psychologisch onderzoek van een minderjarige t.b.v. justitie
36. Richtlijnen uit de werkgroep 'Indicatiestelling GVO-geestesvermogens' toegepast door de FPD
37. Wetsvoorstel Wet op de Jeugdzorg, Tweede Kamer, vergaderjaar 2001-2002, 28168, nrs. 1-2, voorsnog wordt uitgegaan van inwerkingtreding per 01-01-2004

4 Omgangsafspraken t.a.v. het kader FDJ (spelregels)

401 Het beheer van het kader is in handen van DGPJS (Justitie). De werkwijze wordt driejaarlijks geëvalueerd op bruikbaarheid / werkbaarheid en op de verbetering in de kwaliteit en tijdigheid van rapportages. Het kader wordt indien nodig op basis van de evaluatie aangepast.

5 Overzicht bijlagen

A: Handreiking wegingsinstrument noodzaak en soort Pro Justitia rapportage.....	30
B: Managementinformatie.....	41
C: Format vraagstelling strafrecht en rapportage strafrecht.....	43
D: Criteria aan de forensische strafrechtelijk rapporteur.....	59
E: Handreiking bepaling noodzaak civielrechtelijk forensische diagnostiek.....	60
F: Criteria aan de forensisch civielrechtelijke rapporteur.....	63
G: Format vraagstelling civielrechtelijke forensische diagnostiek.....	64
H: Format rapportage civielrechtelijke forensische diagnostiek.....	77
I: Procesbeschrijvingen forensische diagnostiek voor jeugdigen.....	81